

ὅτι βλέπεις πολλοὺς ἥλιους, ἐνῶ στήν πραγματικότητα ἕνας εἶναι ὁ ἥλιος ποὺ ἀστράφτει σὲ ὅλους τοὺς καθρέφτες, ἔτσι καὶ ὁ μόνος Ἅγιος, ὁ Χριστός, καθὼς διαχέεται μὲ τὴ μετάληψη μέσα στοὺς πιστοὺς, φαίνεται σὲ πολλὰς ψυχὰς καὶ παρουσιάζει πολλοὺς ὡς ἁγίους. Αὐτὸς ὅμως εἶναι ὁ ἕνας καὶ μοναδικὸς Ἅγιος.

Ἄφοῦ λοιπὸν μ' αὐτὸν τὸν τρόπο συγκαλέσει ὁ λειτουργὸς τοὺς πιστοὺς στὸ ἱερὸ δεῖπνο, μεταλαμβάνει πρῶτα ὁ ἴδιος καὶ οἱ ἄλλοι κληρικοὶ ποὺ βρίσκονται στὸ Ἅγιο Βῆμα. Προηγούμενος ὅμως χύνει θερμὸ νερὸ μέσα στὸ Ἅγιο Ποτήριο, πρᾶγμα ποὺ ὑποδηλώνει τὴν κάθοδο τοῦ Ἁγίου Πνεύματος στήν Ἐκκλησία. Γιατί αὐτὸ τὸ ζεστὸ νερό, ἐπειδὴ καὶ νερὸ εἶναι ἀλλὰ καὶ φωτιὰ ἔχει μέσα του λόγω τοῦ βρασμοῦ, φανερώνει τὸ Ἅγιο Πνεῦμα, τὸ ὁποῖο μὲ «ὔδωρ ζῶν» (Ἰω. 7:38) τὸ παρομοίασε ὁ Κύριος, καὶ μὲ τὴν μορφὴ τῆς φωτιᾶς κατέβηκε στοὺς Ἀποστόλους τὴν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς.

Στὴ συνέχεια ὁ ἱερέας στρέφεται πρὸς τὸ ἐκκλησίασμα καί, δείχνοντας τὰ Ἅγια, προσκαλεῖ ὄσους θέλουν νὰ κοινωνήσουν, νὰ προσέλθουν «μετὰ φόβου Θεοῦ καὶ πίστεως». Νὰ μὴν καταφρονήσουν δηλαδὴ τὴν ταπεινὴ ἐμφάνιση ποὺ ἔχουν τὸ σῶμα καὶ τὸ αἷμα τοῦ Κυρίου, ἀλλὰ νὰ πλησιάσουν ἔχοντας ἐπίγνωση τῆς ἀξίας τῶν μυστηρίων καὶ πιστεύοντας ὅτι

αὐτὰ προξενοῦν τὴν αἰώνια ζωὴ.

Τὸ σῶμα καὶ τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἀληθινὴ τροφή καὶ ἀληθινὸ ποτό. Καὶ ὅταν τὰ μεταλαμβάνει κανεὶς, δὲν μετατρέπονται αὐτὰ σὲ ἀνθρώπινο σῶμα, ὅπως γίνεται μὲ τὶς συνηθισμένες τροφές, ἀλλὰ τὸ ἀνθρώπινο σῶμα μεταβάλλεται σὲ ἐκεῖνα. Ὅπως καὶ τὸ σίδηρο, ὅταν ἔρθει σὲ ἐπαφή μὲ τὴ φωτιὰ, γίνεται κι αὐτὸ φωτιὰ· δὲν κάνει τὴ φωτιὰ σίδηρο.

Τὴν θεία Κοινωνία τὴν δεχόμεστε βέβαια μὲ τὸ στόμα, ἀλλὰ αὐτὴ εἰσέρχεται πρῶτα στήν ψυχὴ κι ἐκεῖ πραγματοποιεῖται ἡ ἔνωσή μας μὲ τὸν Χριστό, ὅπως λέει καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος: «Ἐκεῖνος ποὺ ἐνώνεται μὲ τὸν Κύριο, γίνεται ἕνα πνεῦμα μὲ Αὐτόν» (Α' Κορ. 6:17). Χωρὶς τὴν ἔνωσή του μὲ τὸν Χριστό, ὁ ἄνθρωπος, ἀπὸ μόνος του, εἶναι ὁ παλαιὸς ἄνθρωπος, ὁ ἄνθρωπος ποὺ δὲν ἔχει τίποτα κοινὸ μὲ τὸν Θεό.

Ποιὰ ὅμως εἶναι ἐκεῖνα ποὺ ζητάει ἀπὸ ἐμᾶς ὁ Χριστὸς γιὰ νὰ μᾶς ἀγιάσει μὲ τὰ θεία μυστήρια; Εἶναι ἡ κάθαρση τῆς ψυχῆς, ἡ πίστη καὶ ἡ ἀγάπη στὸν Θεό, ὁ διακαὴς πόθος καὶ ἡ λαχτάρα μας γιὰ τὴν Θεία Κοινωνία. Αὐτὰ ἐλκύουν τὸν ἁγιασμό, κι ἔτσι πρέπει νὰ κοινωνοῦμε. Γιατί πολλοὶ εἶναι ἐκεῖνοι ποὺ προσέρχονται στὰ μυστήρια, καὶ ὄχι μόνον δὲν ὠφελοῦνται καθόλου, ἀλλὰ φεύγουν χρεωμένοι μὲ ἀμέτρητες ἁμαρτίες.

ΑΓΙΑ ΖΩΝΗ

ΤΕΥΧΟΣ 50

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ ΑΓΙΑΣ ΖΩΝΗΣ ΠΑΤΗΣΙΩΝ

28 ΜΑΪΟΥ 2017

Ἑρμηνεία Θείας Λειτουργίας

[Τὸ παρὸν κείμενο ἀποτελεῖ μέρος τῆς ἑρμηνείας τῆς Θείας Λειτουργίας τοῦ Ἁγίου Νικολάου Καβάσιλα καὶ ἔχει δοθεῖ περιληπτικὰ ἀπὸ τοὺς πατέρες τῆς Τεραῶς Μονῆς Παρακλήτου Ἀττικῆς. Περιλαμβάνει τὰ τῆς Ἁγίας Ἀναφορᾶς (ἀμέσως μετὰ τὸ Πιστεύω) καὶ τὰ τῆς Θείας Κοινωνίας.]

Ἁγία ἀναφορά

«Στῶμεν καλῶς· στῶμεν μετὰ φόβου. Πρόσχωμεν τὴν ἁγίαν ἀναφορὰν ἐν εἰρήνῃ προσφέρειν», προτρέπει πάλι ὁ ἱερέας. Δηλαδή: «Ἄς σταθοῦμε γερὰ σὲ ὅσα ὁμολογήσαμε μὲ τὸ «Πιστεύω...», χωρὶς νὰ κλονιζόμεστε ἀπὸ τοὺς αἰρετικούς. Ἄς σταθοῦμε μὲ φόβο, γιατί εἶναι μέγας ὁ κίνδυνος νὰ πλανηθοῦμε. Ὅταν ἔτσι σταθεροὶ παραμένουμε στήν πίστη, τότε ἄς προσφέρουμε τὰ δῶρα μας στὸ Θεὸ μὲ εἰρήνη». Στὸ σημεῖο αὐτὸ οἱ πιστοὶ πρέπει νὰ ἔχουν στὸ νοῦ τους καὶ τὰ λόγια τοῦ Κυρίου: «Ἄν προσφέρεις τὸ δῶρο σου στὸ θυσιαστήριον καὶ θυμηθεῖς ὅτι κάποιος κάτι ἔχει ἐναντίον σου, συμφιλιώσου πρῶτα μαζί του, καὶ μετὰ ἔλα νὰ προσφέρεις τὸ δῶρο σου» (Ματθ. 5:23 -24).

Ἄφοῦ λοιπὸν ὁ ἱερέας ἀνυψώσει τὶς ψυχὰς καὶ τὰ φρονήματα τῶν πιστῶν ἀπὸ τὰ ἐπίγεια πρὸς τὰ οὐράνια, ἀρχίζει τὴν εὐχαριστήρια προσευχή. Μιμεῖται ἔτσι τὸν πρῶτο Ἱερέα, τὸν Χριστό, ποὺ εὐχαρίστησε τὸν Θεὸ Πατέρα προτοῦ παραδώσει τὸ μυστήριον τῆς Θείας Εὐχαριστίας.

Τὸν δοξολογεῖ τώρα κι αὐτὸς καὶ τὸν ὑμνεῖ μαζί μὲ τοὺς ἀγγέλους. Τὸν εὐγνωμονεῖ γιὰ ὅλες τὶς εὐχαριστίες ποὺ μᾶς ἔκανε ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς δημιουργίας. Τὸν εὐχαριστεῖ ἰδιαίτερα γιὰ τὴν ἔλευση τοῦ Μονογενοῦς Του Υἱοῦ στὸν κόσμον καὶ γιὰ τὴν παράδοση τοῦ μυστηρίου τῆς Θείας Εὐχαριστίας. Διηγεῖται μάλιστα καὶ τὰ σχετικά μὲ τὸν Μυστικὸ Δεῖπνο, ἐπαναλαμβάνοντας τὰ ἴδια τὰ λόγια τοῦ Κυρίου: «Λάβετε, φάγετε... Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες...» (Ματθ. 26:26-27).

Ὁ ἱερέας, ἀφοῦ πεῖ, «Ἐχοντας λοιπὸν στὸ νοῦ μας αὐτὴ τὴ σωτήρια ἐντολὴ καὶ ὅλα ὅσα ἔχουν γίνε γιὰ μᾶς, δηλαδὴ τὴν σταύρωση, τὴν ταφή, τὴν τριήμερη

ἀνάσταση, τὴν ἀνάληψη στοὺς οὐρανοὺς, τὴν ἐνθρόνιση στὰ δεξιά τοῦ Πατέρα, τὴν δευτέρη καὶ ἔνδοξη πάλι παρουσία», καταλήγει μὲ τὴν ἐκφώνηση: «Τὰ σὰ ἐκ τῶν σῶν σοὶ προσφέροντες κατὰ πάντα καὶ διὰ πάντα, σὲ ὑμνοῦμεν, σὲ εὐλογοῦμεν, σοὶ εὐχαριστοῦμεν, Κύριε, καὶ δεόμεθά σου, ὁ Θεὸς ἡμῶν». Μὲ τοῦτα τὰ λόγια εἶναι σὰν νὰ λέει στὸν οὐράνιο Πατέρα: «Σοῦ προσφέρουμε τὴν ἴδια ἐκείνη προσφορὰ πὺ ὁ ἴδιος ὁ Μονογενὴς Σου Υἱὸς πρόσφερε σ' Ἐσένα, τὸν Θεὸ καὶ Πατέρα. Καὶ προσφέροντάς την, Σ' εὐχαριστοῦμε, γιατί κι Ἐκεῖνος προσφέροντάς την Σ' εὐχαριστοῦσε. Τίποτα δικό μας δὲν προσθέτουμε σ' αὐτὴ τὴν προσφορὰ τῶν δώρων. Γιατί δὲν εἶναι δικὰ μας ἔργα τοῦτα τὰ δῶρα, ἀλλὰ δικὰ Σου δημιουργήματα. Οὔτε καὶ δική μας ἐπινόηση εἶναι αὐτὸς ὁ τρόπος τῆς λατρείας, ἀλλὰ Ἐσὺ μᾶς τὸν δίδαξες κι Ἐσὺ μᾶς παρακίνησες νὰ Σὲ λατρεύουμε μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο. Γι' αὐτό, ὅσα Σοῦ προσφέρουμε, εἶναι ἐξ ὀλοκλήρου δικὰ Σου...».

Τὴν ἴδια στιγμή ὁ ἱερέας προσπίπτει καὶ ἱκετεύει θερμὰ τὸ Θεό. Παρακαλεῖ γιὰ τὰ δῶρα πὺ ἔχει μπροστά του, ὥστε νὰ δεχθοῦν τὸ πανάγιο καὶ παντοδύναμο Πνεῦμα Του καὶ νὰ μεταβληθοῦν ὁ μὲν ἄρτος στὸ ἴδιο τὸ ἅγιο σῶμα τοῦ Χριστοῦ, ὁ δὲ οἶνος στὸ ἴδιο τὸ ἄχραντο αἷμα Του.

Μετὰ ἀπ' αὐτὲς τὶς εὐχές, ἡ θεία ἱεουργία ὀλοκληρώθηκε!

Τὰ δῶρα ἀγιάστηκαν! Ἡ θυσία πραγματοποιήθηκε! Τὸ μεγάλο θῦμα καὶ σφάγιο, πὺ θυσιάστηκε γιὰ χάρη τοῦ κόσμου, βρίσκεται μπροστὰ στὰ μάτια μας, πάνω στὴν ἅγια Τράπεζα! Γιατί ὁ ἄρτος δὲν εἶναι πλέον τύπος τοῦ Δεσποτικοῦ σώματος. Εἶναι τὸ ἴδιο τὸ πανάγιο σῶμα τοῦ Κυρίου πὺ δέχτηκε ὅλες ἐκεῖνες τὶς προσβολές, τὰ ραπίσματα, τὰ φτυσίματα, τὶς πληγές, τὴν χολή, τὴν σταύρωση. Καὶ ὁ οἶνος εἶναι τὸ ἴδιο τὸ αἷμα πὺ ξεπήδησε ὅταν σφαζόταν τὸ σῶμα. Αὐτὸ εἶναι τὸ σῶμα, αὐτὸ εἶναι τὸ αἷμα πὺ ἔλαβε σύσταση ἀπὸ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα, πὺ γεννήθηκε ἀπὸ τὴν Παρθένο Μαρία, πὺ θάφτηκε, ἀναστήθηκε τὴν τρίτη ἡμέρα, ἀνέβηκε στοὺς οὐρανοὺς στὰ δεξιά τοῦ Πατέρα.

Καὶ πιστεύουμε πῶς ἔτσι εἶναι, γιατί ὁ ἴδιος ὁ Κύριος εἶπε: «Τοῦτο ἐστὶ τὸ σῶμα μου... τοῦτο ἐστὶ τὸ αἷμα μου» (Μάρκ. 14:22, 24). Καὶ γιατί ὁ ἴδιος παρήγγειλε στοὺς Ἀποστόλους καὶ σ' ὅλη τὴν Ἐκκλησία: «Τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν» (Λουκ. 22:19). Δὲν θὰ πρόσταζε νὰ ἐπαναλαμβάνουν αὐτὸ τὸ μυστήριο, ἂν δὲν εἶχε σκοπὸ νὰ τοὺς δώσει δύναμη νὰ τὸ ἐπιτελοῦν. Καὶ ποῖα εἶναι ἡ δύναμη; Τὸ Ἅγιο Πνεῦμα. Αὐτὸ εἶναι πὺ μὲ τὸ χέρι καὶ τὴ γλῶσσα τῶν ἱερέων τελεσιουργεῖ τὰ μυστήρια. Ὁ λειτουργὸς εἶναι ὑπηρέτης τῆς χάριτος τοῦ ἁγίου Πνεύματος, χωρὶς νὰ προσφέρει τίποτε ἀπὸ τὸν ἑαυτό του. Γι' αὐτὸ καὶ δὲν ἔχει σημασία ἂν τύχει νὰ

εἶναι ὁ ἴδιος γεμάτος ἁμαρτίες. Κάτι τέτοιο δὲν νοθεύει τὴν προσφορὰ τῶν δώρων, τὰ ὅποια εἶναι πάντοτε εὐάρεστα στὸν Θεό. Ὅπως κι ἓνα φάρμακο πὺ κατασκευάστηκε ἀπὸ ἄνθρωπο ἄσχετο μὲ τὴν ἱατρικὴ ἐπιστήμη, δὲν χάνει τὴν θεραπευτικὴ του δράση, ἀρκεῖ μόνο νὰ κατασκευάστηκε σύμφωνα μὲ τὶς ὁδηγίες τοῦ γιατροῦ.

Ἄφοῦ λοιπὸν συμπληρωθεῖ ἡ θυσία, ὁ ἱερέας, βλέποντας μπροστά του τὸ ἐνέχυρο τῆς θείας φιλοanthρωπίας, τὸν Ἄμνὸ τοῦ Θεοῦ, εὐχαριστεῖ καὶ ἱκετεύει. Εὐχαριστεῖ τὸ Θεὸ γιὰ ὅλους τοὺς ἁγίους, γιατί στὸ πρόσωπό τους ἡ Ἐκκλησία βρῆκε ἐκεῖνο πὺ ζητάει, τὴν βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Ἰδιαίτερα -«ἐξαιρέτως»- εὐχαριστεῖ γιὰ τὴν ὑπερευλογημένη Θεοτόκο καὶ ἀειπάρθενο Μαρία, γιατί αὐτὴ ὑπερβαίνει κάθε ἁγιότητα. Καὶ ἱκετεύει ὁ ἱερέας γιὰ ὅλους τοὺς πιστοὺς -τοὺς κεκοιμημένους καὶ τοὺς ζῶντες- γιατί αὐτοὶ δὲν ἔφτασαν στὴν τελειότητα ἀκόμα κι ἔχουν ἀνάγκη ἀπὸ προσευχή.

Θεία Κοινωνία

Σὲ λίγο ὁ λειτουργὸς θὰ κοινωνήσῃ ὁ ἴδιος καὶ θὰ προσκαλέσει καὶ τοὺς πιστοὺς στὰ θεία Μυστήρια. Ἐπειδὴ ὅμως δὲν ἐπιτρέπεται σὲ ὅλους ἀνεξαιρέτα ἡ Θεία Μετάληψη, ὁ ἱερέας, ὑψώνοντας τὸν ζωοποιὸ Ἄρτο καὶ δείχνοντάς Τον, ἐκφωνεῖ: «Τὰ ἅγια τοῖς ἁγίοις». Εἶναι σὰν νὰ λέει: «Νὰ

ὁ Ἄρτος τῆς ζωῆς! Τὸν βλέπετε. Λοιπὸν, τρέξτε νὰ τὸν μεταλάβετε. Ὅχι ὅμως ὅλοι, ἀλλὰ ὅποιοι εἶναι ἅγιοι. Γιατί τὰ ἅγια ἐπιτρέπονται μόνο στοὺς ἁγίους».

Ἅγίους ἐδῶ ἐννοεῖ ὄχι μόνο ἐκεῖνους πὺ ἔφτασαν στὴν τελειότητα τῆς ἀρετῆς, ἀλλὰ κι ἐκείνους πὺ ἀγωνίζονται νὰ φτάσουν σ' αὐτὴν, ἔστω κι ἂν ἀκόμα ὑστεροῦν. Γιὰ αὐτὸ οἱ χριστιανοί, ἂν δὲν πέφτουν σὲ θανάσιμα ἁμαρτήματα πὺ τοὺς ἐμποδίζουν ἀπὸ τὸν Χριστὸ καὶ τοὺς νεκρώνουν πνευματικά, δὲν ἔχουν κανένα ἐμπόδιο νὰ κοινωνοῦν [Ἄλλωστε ἡ θεία Λειτουργία γίνεται γιὰ νὰ κοινωνοῦν οἱ πιστοί. Ὅπως λέει ὁ Μέγας Βασίλειος, «τὸ νὰ κοινωνεῖ κανεὶς καὶ νὰ μεταλαμβάνει κάθε μέρα τὸ ἅγιο σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, εἶναι καλὸ καὶ ὠφέλιμο». Ἡ συχνὴ θεία Κοινωνία, ὅμως, προϋποθέτει τὸν συνεχῆ πνευματικὸ ἀγῶνα καὶ τὴν κατάλληλη προετοιμασία (νήψη-προσευχή, μετάνοια-ἐξομολόγηση κ.λπ.)].

Στὴν ἐκφώνηση τοῦ ἱερέα, «Τὰ ἅγια τοῖς ἁγίοις», οἱ πιστοὶ ἀποκρίνονται δυνατὰ: «Εἷς ἅγιος, εἷς Κύριος, Ἰησοῦς Χριστός, εἷς δόξαν Θεοῦ Πατρός». Γιατί κανεὶς δὲν ἔχει τὴν ἁγιότητα ἀπὸ μόνος του, οὔτε εἶναι καὶ κατόρθωμα τῆς ἀνθρώπινης ἀρετῆς, ἀλλὰ, ὅλοι ἀπὸ τὸν Χριστὸ τὴν ἀντλοῦν. Καὶ ὅπως, ἂν κάτω ἀπὸ τὸν ἥλιο τοποθετηθοῦν πολλοὶ καθρέφτες, ὅλοι ἀκτινοβολοῦν, καὶ νομίζεις